

Inventarisatie Natuur- en landschapswaarden Ouder-Amstel

Februari 2021

Aanleiding

De gemeente Ouder-Amstel onderzoekt in het kader van de RES 1.0 wat de kansen en belemmeringen zijn voor opwek van windenergie in de oksel van de A2/ A9 – het zuidelijke deel van zoekgebied 2 in de Concept RES NHZ. De Participatiecoalitie Noord-Holland is gevraagd een advies te geven over de kansen en belemmeringen voor windenergie in dit gebied wat betreft natuur- en landschapswaarden. Dit heeft de coalitie gedaan door lokale, regionale en landelijke partijen met kennis over natuur en landschap in dit gebied te vragen naar hun inzichten en visie op het zoekgebied. Deze inventarisatie heeft gediend als input voor het Plan van Aanpak van de impactstudie natuur en landschap van het Consortium, uitgevoerd door Tauw.

Geraadpleegde organisaties:

- Natuurmonumenten
- Staatsbosbeheer
- Landschap Noord-Holland
- SOVON (feitelijke informatie)
- Agrarisch Collectief Noord-Holland Zuid
- Agrarische Natuurvereniging de Amstel
- De Vogelwerkgroep Amsterdam
- Natuurbeleven B.V.
- Stichting Beschermers Amstelland
- IVN Amstelveen

Scope en reikwijdte onderzoek

In dit document vindt u een overzicht van de inzichten, meningen en zienswijzen van de geraadpleegde natuur- of natuurgerelateerde organisaties uit het gebied. Daarnaast is ter aanvulling gebruikt gemaakt van ecologische rapporten. Ook is een advies van de Participatiecoalitie Noord-Holland opgenomen over de mogelijkheden en onmogelijkheden van energie-opwek door middel van zon en wind in dit zoekgebied. Dit rapport is dus nadrukkelijk geen ecologische studie of een studie naar de beleidskaders op het gebied van natuur voor dit zoekgebied. Bovendien is dit rapport

bedoeld als gestructureerde input voor het door het “RES Consortium” op te stellen Plan van Aanpak, dat als input dient voor het te maken gebiedspaspoort voor de RES 1.0.

Werkwijze

Voor het opstellen van dit rapport is de volgende werkwijze gehanteerd:

- 1) Startgesprek met gemeente over kaders;
- 2) Opstellen lijst van lokale natuur- en natuur gerelateerde organisaties op basis van informatie van gemeente, achterban MNH en interviews met lokale natuurorganisaties;
- 3) Interviews met lokale natuurorganisaties;
- 4) Gezamenlijke digitale bijeenkomst(en) met lokale natuurorganisaties;
- 5) Opstellen onderzoeksrapport;
- 6) Bespreken en feedback van lokale natuurorganisaties op rapport;
- 7) Presenteren en bespreken rapport met gemeente en Tauw;
- 8) Definitief rapport als input voor Plan van Aanpak.

Zoekgebied ‘De oksel van de A2/A9’

De gemeente Ouder-Amstel heeft in de Concept-RES opgenomen dat op alle daken, geluidschermen langs snelwegen en boven grotere parkeerplaatsen zonnepanelen gewenst zijn voor de invulling van de duurzame energiebehoefte. Daarnaast is er een zoekgebied geïdentificeerd waar mogelijk windmolens of zonnevelden kunnen komen: de zone ten westen van de snelweg A2, tussen de Burgemeester Stramanweg in het noorden en rivier de Holendrecht in het zuiden. De oksel van de A2/ A9 wordt als meest kansrijk gezien voor wind, op basis van een eerste inschatting van draagvlak onder bewoners en technische voorwaarden. In het gebied wordt nu een scenario bekeken met drie windmolens. Zie afbeelding 2. Wanneer in dit rapport over ‘het zoekgebied’ wordt gesproken gaat het over de oksel van de A2/A9. Dit is het zuidelijke deel van zoekgebied 2 (zie afbeelding 1).

Afbeelding 1 - Het zoekgebied ‘Oksel A2/A9’

Afbeelding 2 - Een scenario met drie windmolens in het zoekgebied

Onderzoek naar natuur- en landschapswaarden

Uit de hierboven beschreven aanpak van de inventarisatie onder lokale natuurorganisaties kwamen de volgende natuurwaarden naar voren.

Waardevol en uniek gebied voor vogels

Windmolens hebben in het algemeen een negatieve invloed op de trekroutes van vogels als de molens de routes versperren. Ook is het gebied rondom windmolens te onrustig voor vogels en weidevogels en kan dit negatieve impact hebben op de populatie van soorten vogels. Ten derde zijn vogels slachtoffers door een botsing met de wieken of mast¹

Alle partijen gaven aan dat de oksel van de A2/A9 grenst aan en deels overlapt met waardevolle en unieke vogelgebieden. De grootste impact op de natuur van het plaatsen van windmolens in het gebied is het verstoren van de vogeltrek en rust voor weidevogels. Hieronder wordt daar nader op ingegaan.

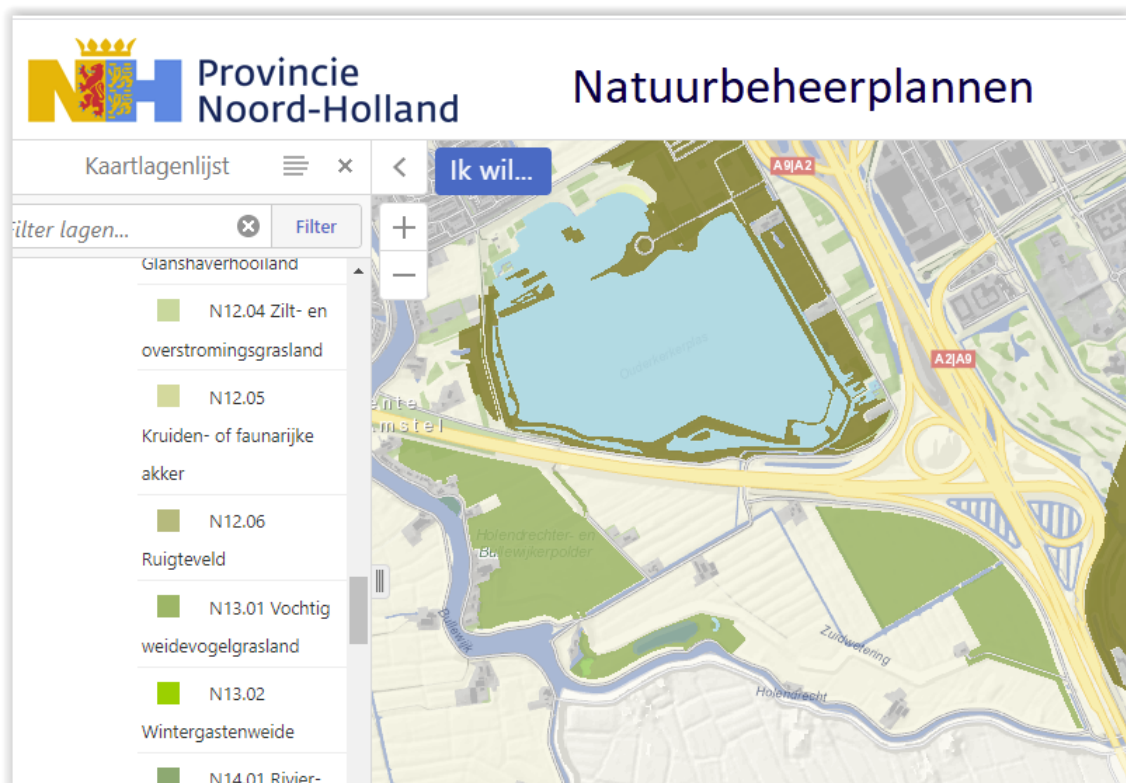
Voor de locatie in de oksel van de A2/A9 gelden de volgende specifieke aandachtspunten:

- De Holendrechtterpolder is een weidevogelreservaat. Overlast door het plaatsen van windmolens zal hier de kwaliteit van het weidevogelgebied aantasten met het risico op een kleinere populatie weidevogels. Ook het stuk in de polder dat nu geen weidevogelreservaat is, is aangewezen als weidevogelgrasland in open landschap (code A11.01). De provincie Noord-Holland richt dit gebied in voor weidevogels. Dat gaat niet goed samen met het plaatsen van windmolens.
- Het zoekgebied ligt vlakbij het 'Landje van Geijssel' en de Ouderkerkplas. Twee gebieden met een hoge natuurwaarde. Plaatsing van drie molens op deze locatie heeft negatieve invloed

¹ <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/5-vragen-over-windenergie-en-vogels>

op de natuurwaarde van deze gebieden, aldus de organisaties. In het voorjaar is het Landje van Geijsel een internationaal vermaarde vaste verblijfplaats voor duizenden vogels, waaronder de ernstig bedreigde grutto. Deskundigen veronderstellen dat een deel van de wereldpopulatie van deze soort ieder jaar deze locatie aandoet. Hier komen grutto's aan in Nederland en kunnen ze goed opvetten. Ze gaan dan door naar andere gebieden in Nederland om te broeden. Het gaat om duizenden vogels per jaar.

- Het gebied in de oksel van de A2/A9 is op dit moment bestemd als Natuur Netwerk Nederland (NNN) met als functie vochtig weidevogelgrasland (N13.02). Zie afbeelding 3.
- Dit weidevogelreservaat dient mede om het verlies aan weidevogelleefgebied ten gevolge van het verbreden van de A1, A2 en A9 te compenseren. Het plaatsen van windmolens in dit gebied zou waarschijnlijk vragen om een nieuwe compensatie elders.
- Openheid en rust is een waarde van weidevogelgebieden. Het plaatsen van drie windmolens in dit kleine reservaat lijkt daar niet mee samen te gaan.
- Vlakbij het zoekgebied ligt de Ouderkerkerplas, het rustgebied van de grootste populatie smienten van de provincie en mogelijk van heel Nederland. Deze plas en de oevers zijn onderdeel van NNN. Hoewel de molens niet in het gebied zelf gepland zijn, staan ze direct in de aanvliegeroute van tienduizenden vogels die meerdere malen per dag, en in de winter vooral in de nacht, heen en weer vliegen. Dit is een van de drukste vogelvliegeroutes van Nederland. De vogels maken vooral in de winter gebruik van de plas en vliegroutes.

Afbeelding 3 - Natuurbeheerplan Provincie Noord-Holland.

Essentiele landschaps- en cultuurhistorische waarden

Uit de inventarisatie blijkt dat het zoekgebied een beschermd provinciaal landschap is met een open karakter. Dit is de belangrijkste landschapswaarde. De openheid van de Amstelscheg is een belangrijke kernwaarde van het landschap. Een Beschermd Provinciaal Landschap zou betekenen dat plaatsing van windmolens de openheid niet mogen aantasten. Eventuele schade aan het landschap dient dan gecompenseerd te worden aldus de Provincie.

Ons advies

Duidelijk is dat er onder natuur- en agrarische organisaties weinig draagvlak is voor het plaatsen van molens in de oksel van de A2/A9. De natuurorganisaties vrezen voor verstoring van de rust in deze weidevogelgebieden en de vliegroutes van met name de smienten die de Ouderkerkerplas gebruiken als winterrustgebied.

Afbeelding 4 - rustplaats van smienten, eenden en steltlopers worden bedreigd bij plaatsing van windmolens in het zoekgebied

Tegelijk zien de organisaties minder risico van verstoring in het deel van het zoekgebied vanaf de oksel A2/A9 naar het noorden, tot de kruising met de N522.

Afbeelding 5 - Het blauw omcirkelde deel zou een betere locatie voor windmolens kunnen zijn - onderzoek naar deze gebieden is nog wel nodig om dit vast te stellen

De natuur- en agrarische organisaties benadrukken extra dat het Landje van Geijssel ontzien moet worden van negatieve effecten van het plaatsen van windmolens. Dit gebied is in hun ogen een van de beste weidevogelgebieden van Noord-Holland. Ook wijzen ze erop dat de dagelijkse vogeltrek van de Ouderkerkerplas naar de Holendrechtterpolder niet belemmerd dient te worden. En vragen ze aandacht voor de aanvliegroete van (trek)vogels vanaf het IJsselmeer naar de Holendrechtterpolder.

1. De deelnemers vragen om extra aandacht voor zon op daken van agrariërs en industrieterreinen. Veel agrariërs willen hier graag aan meewerken en ook is er potentie bij het industrieterrein van Ouderkerk. Een groep boeren wil graag de melkfabriek op het industrieterrein van Ouderkerk verduurzamen met zonnepanelen op het industrieterrein. Zij verwachten dat dit goed mogelijk is. We bevelen aan hier als gemeente extra inzet op te plegen.
2. Wanneer er wordt gekozen voor windmolens in de oksel A2/A9 raden wij aan te onderzoeken wat de impact op de vogeltrek en vogelstand zou zijn van 1 à 2 molens in de meest oostelijke hoek van het zoekgebied, tegen de snelweg aan of zelfs in het klaverblad. Zo ver mogelijk van het Landje van Geijssel af en zo dicht mogelijk bij de infrastructuur. Wellicht heeft dit nog steeds te veel negatieve impact, maar dat zou nader ecologisch onderzocht kunnen worden. De twee meest linker molens op afbeelding 2 staan naar onze mening op dit moment in ieder geval te dicht bij dit gebied.
3. Het verdient vanuit natuurperspectief ten zeerste aanbeveling een onderzoek te (her)overwegen naar de mogelijkheid windmolens te plaatsen in het deel van het zoekgebied tussen de oksel A2/A9. Een andere optie is het plaatsen van windmolens aan de noordoostkant van de A2 en de klaverbladen van het knooppunt A2/A9 hierin te betrekken. Hoewel niet in de gemeente Ouder-Amstel wordt ook de omgeving Klaverblad A2/A9 genoemd als een potentieel geschikte locatie. Hier is de impact op natuur en landschap mogelijk veel minder. Vooral ten noordoosten van de A2. Waarbij wel aangetekend dient te

worden dat ook hier ecologisch onderzoek – met name gericht op de vliegbewegingen van de smienten - noodzakelijk is.

Bijlage 1: Geraadpleegde organisaties

Collectief Noord-Holland Zuid

Collectief Noord-Holland Zuid: Coöperatie van ca. 160 boerenbedrijven die gezamenlijk de Anlb-subsidies van de overheid plannen, aanvragen uitvoeren en verantwoorden. Daarnaast voert de coöperatie tal van projecten uit voor overheden, waterschappen en onderzoekinstellingen.

Agrarische Natuurvereniging de Amstel is een vereniging waar vrijwel alle boeren (ca. 40) in Amstelland lid van zijn. Doelstelling van de vereniging is behoud van de biodiversiteit in het agrarisch gebied.

NatuurBeleven B.V. beheert in opdracht van de provincie Noord-Holland in de Holendrechtterpolder de eigendommen van de provincie en Rijkswaterstaat die ingericht en bestemd zijn als weidevogelreservaat. Het bureau coördineert ook de dagelijks activiteiten van bovengenoemde coöperatie.

De Vogelwerkgroep Amsterdam is een vereniging die ten doel heeft het verbreiden van de kennis van vogels en het aankweken van liefde voor de natuur, het tegengaan van ontwikkelingen en gebeurtenissen die een bedreiging voor vogels vormen, het voorkomen en waar nodig opheffen van gevaarlijke situaties voor vogels alsmede het geven van adviezen en het organiseren van activiteiten om de vogelstand en het welbevinden van vogels te bevorderen. Het werkgebied van de vereniging strekt zich uit van Uithoorn tot Monnickendam. De gemeente Ouder-Amstel ligt in het werkgebied. De vereniging telt op dit moment ca. 500 leden.

Stichting Beschermers Amstelland staat voor het behoud van de natuur- en landschapswaarden van Amstelland, de Groene Long van Amsterdam. Amstelland is onlangs uitgeroepen door de provincie als Bijzonder Provinciaal Landschap. De Stichting wordt gesteund door 1.500 leden in de regio.

IVN Amstelveen is een organisatie die zich inzet voor natuureducatie en bescherming in Amstelland.

Natuurmonumenten is de vereniging voor mensen met hart voor de natuur. Zij geven de natuur in Nederland de ruimte. Ze beschermen natuurgebieden, waardevolle landschappen en cultureel erfgoed.

Staatsbosbeheer beheert het groene erfgoed van Nederland; beschermen 273.000 ha natuur, die ze samen met en voor anderen duurzaam benutten.

Landschap Noord-Holland zet zich in voor bescherming en behoud van natuur, waardevolle landschappen en cultuurhistorisch erfgoed in Noord-Holland. De stichting werd in 1936 'geboren' uit een initiatief van een clubje welgestelde natuurliefhebbers. De stichting is uitgegroeid tot een maatschappelijke organisatie met 97 eigen natuurgebieden. Ze kopen nieuwe natuur aan, vormen landbouwgronden om tot nieuwe natuur en zetten zich in voor de biodiversiteit. Ruim 33.000 Beschermers, duizenden vrijwilligers en sponsors helpen hen daarbij. Met hun zakelijke dienstverlening Natuurlijke Zaken voeren zij talloze opdrachten uit voor een keur aan opdrachtgevers. Ze geven advies over complexe vraagstukken die bijdragen aan een duurzame leefomgeving voor mensen en dieren en voeren die ook uit.

SOVON – SOVON heeft alleen feitelijke informatie geleverd en geen mening geuit. Sovon Vogelonderzoek Nederland is een non-profit organisatie die in Nederland het voorkomen en de ontwikkeling van Nederlandse vogels bijhoudt. Sovon kijkt daarbij naar de voor- of achteruitgang van vogels, en naar het hoe en waarom daarvan. De resultaten van de tellingen die Sovon organiseert vormen een basis voor het natuurbeleid en beheer in ons land en worden inmiddels voor een breed aantal toepassingen gebruikt. Onafhankelijkheid, objectiviteit en borging van kwaliteit zijn dan ook belangrijke kernwaarden.